Stadslegendes op het internet

Waar of niet waar?

Is Bill Gates de duivel in hoogsteigen persoon? Hoe houdt de firma Rolls Royce het gerucht overeind dat haar auto's nooit pech hebben? En kan je e-mailen vanuit het hiernamaals? Alle antwoorden én de originele stadslegendes worden verteld aan de digitale dorpspomp, het internet. Clickx zette zich voor een rondje verhalen vertellen veilig rond het haardvuur met de laptop in aanslag...

Stadslegendes of urban legends zijn universele verhalen die mensen als waar gebeurd aan elkaar doorvertellen. Ze doen het goed op de radio of op televisie. Denk maar aan de waar/niet waar-verhalen in het zowat vijf jaar geleden populaire tv-programma Schalkse Ruiters, en aan de sterke verhalen van Luk Wyns. De verhalen muteren, worden aangepast aan de situatie, en groeien mee met hun tijd. En dus zijn ze ook massaal aanwezig op het internet. Dan worden ze ook wel 'e-lore' of 'netlore' genoemd, een elektronische versie van 'folklore' dus. Internetgebruikers verspreiden de verhalen, maar er zijn er ook die ze archiveren en ze analyseren. Sommige verhalen zijn ook alleen maar bekend binnen de internetgemeenschap. Neem nu deze hilarische mail die we in het archief op [www.urbanlegends.about.com] vonden, inclusief enthousiaste schrijffouten: "Do you know that Bill Gates' Real Name is William Henry Gates III? His official real name now is Bill Gates III. So what's so eerie about this name? Ok, if you take all the letters in Bill Gates III and then convert it in ASCII-code (American Standard Code for Information and Interchange) and then add up all the numbers you will get 666 which is the number of the beast!!! SIick!! Coincidence huh? Nope. Take Windows 95 and do the same procedure and you will get 666, too! And the same goes for MS-DOS 6.31!!! Sicko right!!!" Bill Gates is dus de duivel, en dat kan je volgens de verzinner van het verhaal weten door de ASCII-codes van het woord Windows 95 bij elkaar op te tellen. Alleen kom je dan niet 666, maar 665 uit... Close, but no sigar, zeggen de analytici op het internet. Maar er is meer. Het internet is gebaseerd op net zo'n 666-code, het teken van de duivel. Want, de w in World Wide Web of 'www', is eigenlijk een v met i erachter, en dat is de Latijnse 6...

Eén broodje aap, graag

Het internet is een bron van geruchten, en op het eerste gezicht lijkt er absoluut geen verband tussen de verhalen. En toch. Dit hebben we ooit allemaal willen testen. Een man uit Los Angeles besloot dat hij wou vliegen. Hij kocht 45 weerballonnen van ruim een meter doorsnee. Hij bond de opgeblazen ballonnen aan zijn tuinstoel, en jawel hij steeg op. Maar hoger dan verwacht: tot 3.000 meter. Hoewel hij een luchtbuks-geweer meehad om de ballonnen stuk te kunnen schieten en te landen, durfde hij dat niet, en hing veertien uur in de lucht. Tot de wind hem in de aanvliegroute van het vliegveld van LA voerde. Er werd een 'gewapende man' gesignaleerd, in een tuinstoel... Het wapen is de krent in het brood, natuurlijk: verhalenvertellers verdoezelen ongeloofwaardige stukken van het verhaal door hun vertelkunst, een beetje zoals vroeger de Middeleeuwse barden en narren hun verhaal vertelden. Volgens [www.broodjeaap.nl], een van de archiefsites die intussen meer dan 200 stadslegendes verzamelde, zweefde de tuinstoelman op 2 juli 1982 trouwens echt boven Los Angeles, maar slechts 3 uurtjes. Vijftien jaar later kwam het verhaal weer boven op websites en in nieuwsgroepen. Trouwens, Broodje Aap, de Noord-Nederlandse naam voor stadslegendes, is zelf zo'n verhaal: een man botst achteraan tegen een vrachtwagen van een fastfood-restaurant. De laaddeuren vallen door de klap open, en... er valt een bevroren apenlijk uit de vrachtwagen. Oh ja, en nu we eraan denken: er zou ook een website bestaan die menselijk vlees verkoopt: [www.manbeef.com]... Een van de oudste nieuwsgroepen is AFU, [alt.folklore.urban], genoemd naar het adres dat je in je nieuwsreader moet intikken om de berichten te lezen. Op de bijbehorende website [www.urbanlegends.com] vind je een compleet archief, FAQ, én een definitie door folklore-onderzoekers. Een urban legend ontstaat spontaan of de oorsprong is onbekend, en ze wordt van mond tot mond doorverteld. Het is een verhaal dat, als het al niet waar zou zijn, toch genoeg elementen bevat om geloofd te worden. De verteller verbindt altijd grappige, gênante, vreemde of griezelige gebeurtenissen tot een mysterieuze brij. Het gaat ook bijna altijd over een gewone man of vrouw die de verhalenverteller kent (of zegt te kennen). Daarom hoor je ook wel de term 'friend-of-a-friend-stories'. Die vriend heeft iets meegemaakt waar de verteller z'n toehoorders voor wil waarschuwen: taboes, gevaarlijke chemische stoffen, gif, verkrachtingen, buitennatuurlijke gebeurtenissen, samenlopen van omstandigheden die achteraf gezien logisch klinken... We weten niet hoe jij erover denkt, maar voor ons is dit meer dan genoeg theorie, vertellen dus maar. Nog één ding, om de broodjes aap beter te doen smaken: de details van de verhalen zijn meestal mee met hun tijd, maar ze zetten wel eeuwenoude universele aspecten van het menselijke leven in scène: onze diepste wensen én angsten, en onze zwakten als mens. En iets dat je vertelt, is altijd beter beheersbaar dan het echte, 'just in case'...

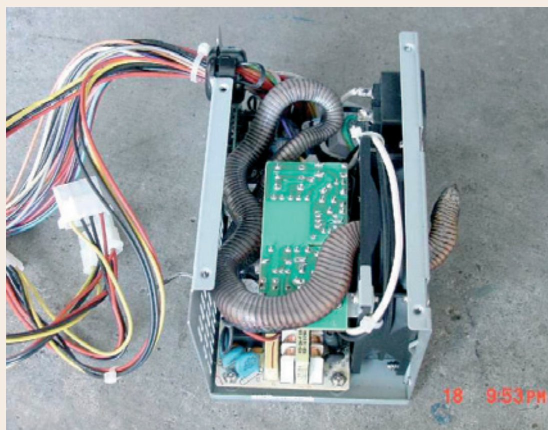
E-mail van een dode

1930, een verhaal met een hoog haardvuur-gehalte. Een rijke Engelse zakenman had ongelooflijke schrik om ooit levend begraven te worden. Daarom moest de weduwe bij de dood van haar man een telefoon in z'n kist laten installeren. Een paar dagen later wordt een ander familielid ongerust, want er klinkt een bezettoon aan de telefoon van de weduwe. Als de familie het huis van de weduwe binnenvalt, vinden ze haar dood op de grond, met de angst nog op haar gezicht, en de telefoon in de hand. Op de begrafenis van de weduwe merken ze dat de telefoon van haar dode man... niet goed op de haak lag. Een variant uit 2002 is dat de directe lijn de graftelefoon afbrak door een bliksemslag. Door de plotse stroomstoot rinkelt de telefoon, en krijgt de huisknecht een hartaanval. Het verhaal evolueert samen met de technologie. Nu nemen ze een laptop op zonne-energie mee, met internetverbinding. Hoe dan ook, je kan alleszins ook e-mailen vanuit het hiernamaals. Vraag dat maar aan een andere weduwe, van een protestants priester. Een vrouw uit Wisconsin, een winterkoude plek in

de VS, wuift haar man uit die voor een paar dagen naar het zonnige Florida moet voor het werk. De man belooft dat hij vanaf z'n bestemming een mailtje naar huis zal sturen. Alleen, hij kent het e-mailadres van z'n vrouw niet meer helemaal van buiten. Het mailtje komt terecht bij een vrouw van wie de man, een predikant, nog maar pas overleden is. De vrouw leest, valt flauw, en leest de dag later opnieuw: 'Arrived safely, but it sure is hot down here.' Niet alleen weduwes, maar ook levende vrouwen figureren met de glimlach in urban legends, al is dat misschien een cynische woordkeuze. België is in de ban van de engelenglimlach! Het verhaal dook op in december van vorig jaar: een groep jongeren die rondhangt in de metro van Brussel achtervolgt jonge vrouwen, bedreigt hen met het mes op de keel, en stelt hen voor de keuze: groepsverkrachting of engelenglimlach. Uiteraard kiezen alle vrouwen voor het tweede. Hun gezicht wordt daarna opengesneden van oor tot lip aan beide kanten en om zeker te zijn dat er een litteken achterblijft, wordt er zout in de wonde gestrooid. Het verhaal is zo angstaanjagend dat de kranten naar ziekenhuizen rondbelden. Geen enkel soortgelijk geval zou zich gemeld hebben... Vrouwen zijn eigenlijk nergens veilig: niet in pashokjes waaruit ze ontvoerd worden, niet op de parking van winkelcentra of van de bioscoop. Een vrouw ziet na het shoppen dat haar auto met een lekke band op de parking staat. Plots duikt een man met aktetas op. De man helpt haar, en vraagt daarna of hij even mag meerijden naar de andere kant van de parking, want hij had zich van uitgang vergist. De vrouw is achterdochtig, maar voor ze het beseft heeft de man z'n aktetas in de koffer gezet. Hij wil instappen, maar de vrouw verzint een smoes: of hij even wil wachten, want ze is nog iets vergeten te kopen. Daarna, als ze terugkomt is de man verdwenen. Ze merkt dat de autoband niet lek is, maar dat de lucht er bewust uitgelaten is. De politie vindt in de aktetas een hakbijl en een mes.

EERST ZIEN EN DAN GELOVEN

Sommige verhalen op het internet worden vergezeld van foto's. Een pc-helpdesk in de VS kreeg dit telefoontje: "Hallo, mijn computer maakte deze nacht een raar sissend geluid. Toen ik 'm vanochtend aanzette hoorde ik een beetje gekraak, daarna kwam er rook uit, en dan niks meer. Zou u 'm kunnen herstellen als ik 'm bij u binnenbreng?" De site die dit griezelige broodje euh... slang onderzoekt [www.snopes.com], weet er zelf niet echt raad mee. Ofwel is de foto digitaal gemanipuleerd, ofwel is de slang een plastic exemplaar van op de kermis. Of misschien 'poseert' de slang wel voor de foto... Hoe dan ook, slangen houden van warme, droge en donkere plaatsen, dus wedden dat je nu even richting je pc-kast kijkt?

Een uit de kluiten gewassen kabel in je pc?

Ben jij een psychopaat?

Als je de afloop van dit rondje gruwelen telkens kon voorspellen, dan kan je misschien toch 'ns, voor alle veiligheid, deze 'ben je een psychopaattest' doen: een jonge vrouw (jawel, alweer) ziet op de begrafenis van haar vader een familievriend die zich verder weinig laat zien bij de familie. De rouwende dochter kan haar ogen niet van haar Mister Perfect afhouden, en kan 'm ook later niet meer uit haar gedachten zetten. Een week later vermoordt ze haar zus. Als je nu het verband ziet, raadpleeg dan de dichtstbijzijnde psychiater! Ze vermoordde namelijk haar zus, zodat ze een begrafenis kon organiseren, waarop ze haar prins op het witte paard nog eens kon uitnodigen...

En toch worden zowat alle urban legends door gewone mensen verzonnen. Een goeie aanleiding was bijvoorbeeld toen in februari 2002 een van de topwijnen uit de VS, Charles Shaw, plots tegen dumpingprijzen te koop werd aangeboden. Ons gezond verstand kan er niet bij dat kwaliteit ook goedkoop kan zijn, dus verzinnen we maar iets. De kurkentrekkers zouden sinds 11 september verboden zijn op commerciële vluchten. Dus alle flessen met kurk moesten weg. Verhalen over de aanslag op de WTC-torens van 11 september zijn er trouwens in overvloed. Wie was op voorhand gewaarschuwd? Waren er mysterieuze tekenen aan de hemel? Er werd zelfs een 'laatste foto' verspreid van een toerist op één van de torens, met achter hem, een opdoemend vliegtuig...

Leve de technologie!

Een andere bron van veel menselijke angsten en bekommernissen is de technologie. Groeit ze ons niet zo stilaan boven het hoofd? Misschien zou dit al enig soelaas brengen: een grote Internet Cleanup Day. Elk jaar, zo in het begin van de lente, doet het internet 24 uur z'n poorten toe, en worden er wereldwijd een aantal internetrobots losgelaten om alle dode websites, oude mails en andere rommel te verwijderen. De 'Interconnected Network Maintenance Staff, Main Branch, Massachusetts Institute of Technology' waarschuwt ons via e-mail dat we alle lokale netwerken en harde schijven dan uit het internetstopcontact moeten halen. De cyberkuisploeg veegt namelijk alles weg wat ze tegenkomt... Grappig om te weten is dat er trouwens ook soortgelijke helpdeskverhalen op het internet circuleren. Een mevrouwtje dat pas de computer en het internet ontdekt had, belde bijvoorbeeld om de openingsuren van het internet te weten te komen. Logisch, toch?

Gelukkig is er ook nog 'trouwe' technologie, die ons nooit in de steek laat. Een Rolls Royce heeft bijvoorbeeld nooit panne, zelfs niet als je zou zweren van wel. Een Engelsman op vakantie in de Franse Pyreneeën kreeg autopech met z'n pasgekochte Rolls. In een kleine garage hebben ze het kapotte onderdeel niet in voorraad, en er wordt gebeld met het hoofdkantoor in Engeland. De volgende ochtend landt een helikopter op het dorpsplein. Een man stapt uit, en overhandigt de monteur een nieuw onderdeel, zonder een woord te wisselen. De eigenaar zet z'n reis voort, en terug thuis vindt hij het raar dat hij nog steeds geen factuur heeft gekregen. Hij belt naar het hoofdkantoor: 'Het moet een vergissing zijn, mijnheer, Rolls Royces hebben nooit panne.' Ah, tenzij ze GPS aan boord hebben! GPS is een digitale kaart die je onderweg op het juiste moment zegt waar je links en rechts moet afslaan. GPS-legendes zijn een nieuwe rage. Er duiken steeds vaker berichten op van chauffeurs die blindelings hun GPS-systeem volgen. Noem het gerust avontuurlijke types, want ooit belandde een man met z'n auto op de roltrap in een winkelcentrum. Z'n GPS zag er een handige binnenweg in, maar zag niet dat die in een voetgangerszone lag...

Of het allemaal waar is, is niet zo belangrijk. Erger is dat de technologie stilaan haar eigen leven begint te leiden. En dat weten we uit eigen ervaring, enfin, die van een vriendin. Terwijl haar ouders op vakantie waren, paste zij op het huis. Op een avond schreef ze een gedichtje op een oude, internetloze, laptop van haar vader. Hij gebruikte 'm maar een paar keer per jaar, en dus was het even zoeken om de printer erop aan te sluiten. Ze besloot om haar tekstje pas de volgende ochtend te printen. De volgende dag koppelt ze de laptop aan de printer, en opent ze het document. De tekst verschijnt even, en plots verdwijnt hij weer. Maar dan floept twee seconden later een heel andere tekst op het scherm: "220 words... you used all my letters. ...q is a bonus... Game over. I'm out of here."

— Bart Goossens —